

VOGELS KIJKEN IN SENEGAL (3)

Ronald Sinoos

Ten zuiden van de Sahara strekt zich over bijna de gehele breedte van Afrika een gordel van half-woestijn uit. Het klimaat van deze gordel wordt bepaald door een twee tot drie maanden durende regentijd en een negen tot tien maanden lange droge tijd. Gemiddeld valt er in dit gebied 250 tot 300 mm. regen per jaar, alleen in de regentijd.

De invloed van de grote Sahara neemt jaarlijks toe in deze gordel; een hete noordoostenwind, de harmattan, blaast enorme hoeveelheden woestijnzand in de vorm van stofstormen zuidwaarts.

Deze droge gordel, geteisterd door droogte en voortdurend bedreigd door de woestijn, is bekend onder de naam Sahel. Een schaars begroeid landschap onder een schroeiende zon. Bomen en struiken zijn aangepast aan een hard bestaan; taai, met kleine blaadjes en een dikke schors om uitdrogen tegen te gaan, en met centimeters lange stekels om vraat te beperken. Een kruidlaag is er niet; na een regenbui ligt er een groen waas over de doorgaans rode zandvlakten, van opkomend gras. Helaas wordt dit een steeds zeldzamer beeld, nu er al jarenlang nauwelijks regen van betekenis is gevallen.

In Senegal strekt de Sahel zich uit over de noordelijke helft van het land; het noordelijk buurland Mauretanië bestaat praktisch helemaal uit Sahel en uit woestijn. Dit land dreigt letterlijk van de kaart geveegd te worden door de onvoorstelbare hoeveelheden stof uit de woestijn, een lot, dat ook andere Sahellanden beschoren zal zijn als niet op korte termijn grootscheepse maatregelen worden genomen om de oprukkende woestijn tot staan te brengen.

Dwars door deze onmetelijke zandbak stroomt de Senegal op de grens met mauretanië traag naar zee.

De oorsprong ligt in het zuidelijk buurland Guinee-Conakry, in de hooglanden van de Fouta Djallon. De hier overvloedig vallende regens voeden de Senegal; het verval van de 1300 km. lange rivier is zeer gering. De overstelpende hoeveelheden water deden de Senegal dan ook jaarlijks ver buiten zijn oevers treden; vooral ver benedenstrooms kwamen grote stukken land onder water te staan. Door het tijdelijk karakter van de overstroming ontstonden vruchtbare gronden langs de rivier, waar mens en dier van profiteerden.

Tot voor kort was dit het heersende beeld.

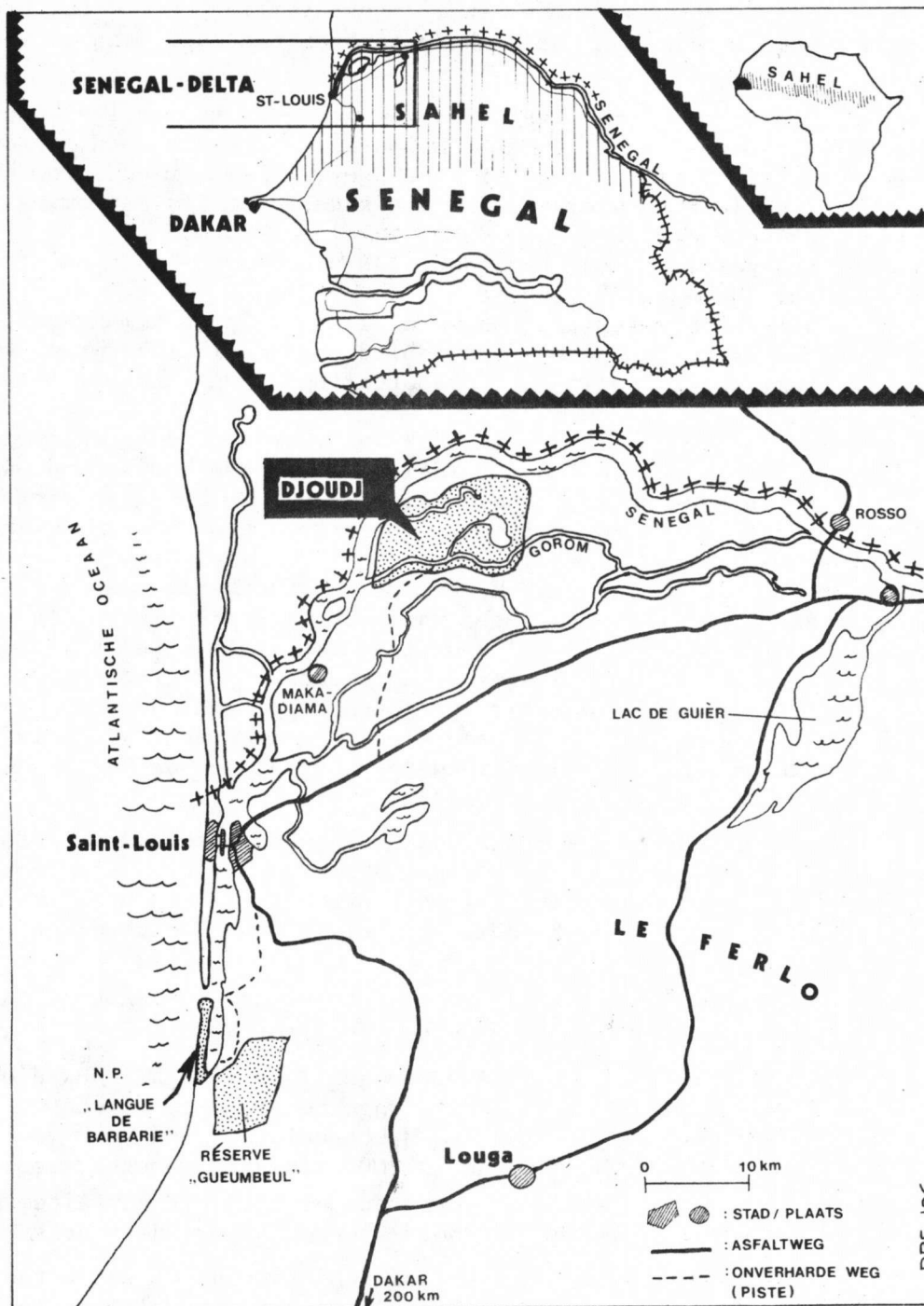
De in 1977 opgerichte Organisation pour la Mise en Valeur du Fleuve Sénégal (O.M.V.S.), een samenwerkingsverband tussen Senegal, Mauretanië en Mali, heeft zich ten doel gesteld de rivier economisch meer rendabel te maken dan nu het geval is. Daartoe is besloten een aantal grote werken uit te voeren. De belangrijkste daarvan zijn de bouw van twee stuwdammen en de aanleg van een buitenhaven bij Saint-Louis. De stuwdam bij Manantali in Mali is het eerst voltooid, de stuwdam bij Maka-Diama aan de monding in Senegal is begin 1986 in gebruik genomen.

De gevolgen zijn ingrijpend te noemen. De overstroming, die elk jaar plaats vond, behoort tot het verleden; kunstmatige irrigatie zal voortaan het land vruchtbaar maken, samen met bemesting. De grote oppervlakken slik, die veel vogels voedsel boden, verdwijnen grotendeels; het economisch belang van de rivier weegt zwaar in de drie door droogte en armoe geplaagde landen.

Toch zijn er lichtpuntjes in de duisternis; vreemd genoeg hebben de uitgevoerde werkzaamheden gezorgd voor het voortbestaan van een heel belangrijk wetland in de delta van de Senegalrivier, zoals in dit verhaal nog zal blijken.

Djoudj, meer dan een Nationaal Park

De benedenloop van de Senegal vormt bij de monding een wirwar van zijriviertjes en zijkreken, de eigenlijke delta. De rivier mondt aanvankelijk uit in een brede lagune, van zee gescheiden door langgerekte, vrij brede zandbanken.

De uiteindelijke monding is gewoon een opening in de zandbanken, die "wandelt" als gevolg van stroming en slibafzetting. Een buitengewoon gevarieerd landschap is ontstaan door wisselwerking van zee, rivier en aangrenzend land. Vooral ten zuiden van Saint-louis doet het landschap sterk denken aan bv. de Muy op Texel, met duinvalleien en plasjes. Overbodig te zeggen, dat dit veel steltlopers aanlokt; met de lagune van de Senegal er direkt achter zijn er ook veel meeuwen en sterns te zien.

De zandbank, die zee en rivier van elkaar scheidt op de nauwe uitmonding na, heet Langue de Barbarie. Verlaten stranden, een beukende branding, wuivende filao-bomen.

De zuidelijke plaat, direkt onder de monding van de lagune, heeft de status van Nationaal Park.

Het vormt met zijn verlaten stranden een volmaakt veilige haven voor grote zeeschildpadden, die er elk jaar op donkere nachten aan land gaan om eieren te leggen.

Ten noordoosten van de prachtig aan de lagune gelegen, voormalige koloniale hoofdstad Saint-Louis is een tweede Nationaal Park gesitueerd. De Senegal takt hier een drietal zijriviertjes af, die Djeuss, Lampsar en Gorom heten, en waarvan vooral de laatste weer veel zijkreekjes voedt. Na een omweg komen de drie riviertjes weer uit in de hoofdstroom en de lagune.

Tussen Gorom en Senegal ligt het "Parc National des Oiseaux du Djoudj", vaak kortweg "Djoudj" of "de Djoudj" genoemd.

"Djoudj" is een watervogelreservaat van wereldklasse. Op de Ramsar Conventie van 1977, een belangrijke gebeurtenis op gebied van vogelbescherming, kreeg het als enig Westafrikaans "wetland" de beoordeling: "van mondiaal belang". Dat is voorwaar niet gering.

Toch had het geen haar gescheeld of dit park was voor altijd verloren gegaan. De grote droogte in de Sahel en in de zuidelijker gelegen hooglanden, waaronder de Fouta Djallon in Guinee-Conakry, had tot gevolg dat de Senegalrivier steeds minder water aanvoerde en dat de periodieke overstromingen aan zijn benedenloop meer en meer uitbleven.

Ook Djoudj, voor het vullen van zijn kreken sterk afhankelijk van de Senegal, deelde in de malaise. De afgelopen jaren waren de meeste kreken al in januari opgedroogd, terwijl ze vroeger in de goede tijd tot april water bevatten.

De honderdduizenden watervogels, die er in de maanden na de regentijd te zien waren, verdwenen geleidelijk naar betere(nattere) gebieden. Een verergering van de situatie trad op toen de Senegalese regering de rivier tijdelijk omleidde in het Lac de Guier, om de drinkwatervoorraad van de hoofdstad Dakar zodoende veilig te stellen.

Djoudj heeft het geluk gehad, dat er bij Maka-Diama een stuwdam is gebouwd, naar het programma van de O.M.V.S. Het park bevindt zich nu tussen de stuwdam en het Lac de Guier, en van het water uit het stuwmeer dat in het Lac de Guier geleid wordt krijgt de Djoudj ook een deel. Dit betekende meteen de redding van het park.

De directeur van de dienst Nationale Parken van Senegal, de heer A.R.Dupuy, schreef mij op 15 januari van dit jaar over Djoudj het volgende:

..."Pour le Djoudj, le parc cette année est magnifique: les niveaux d'eau sont plus haut avec la mise en oeuvre du barrage de Diama et en conséquence la végétation ayant redémarré d'une manière spectaculaire l'on peut y observer en ce moment environ 500.000 canards, 20.000 flamants roses et toutes les nidifications (ardéidés, pélicans, cormorans etc...) ont parfaitement réussi. Le spectacle est fantastique et nous avons beaucoup de touristes".

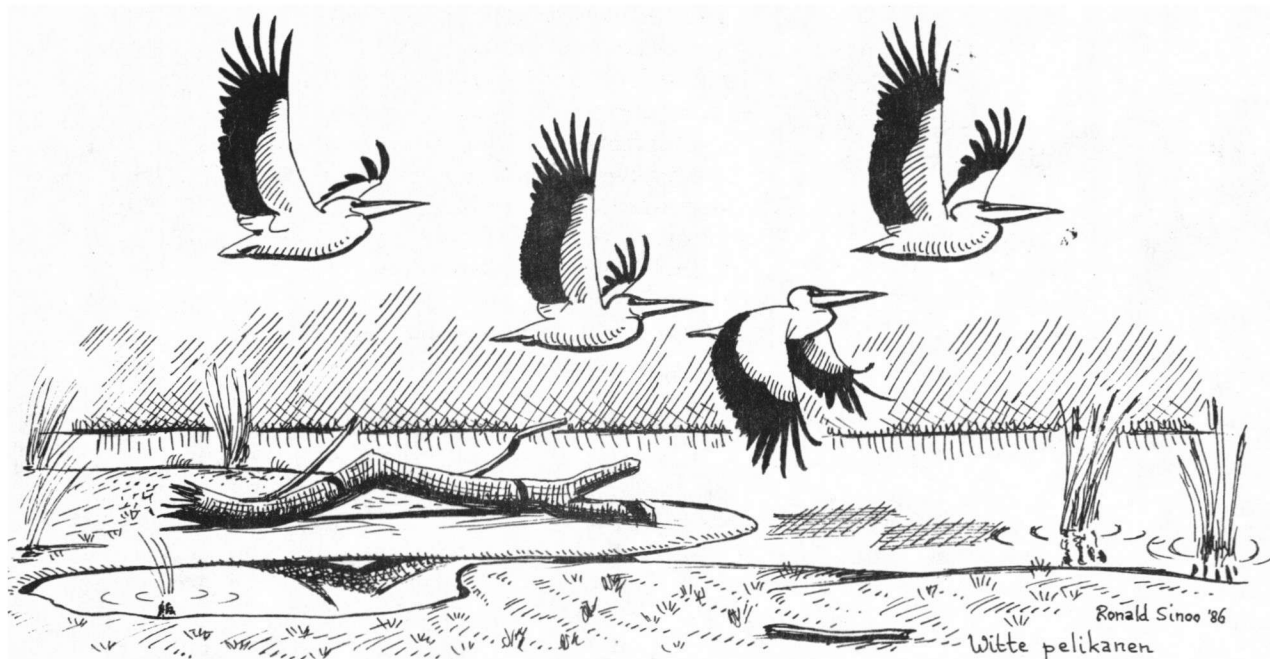
(..."Wat betreft Djoudj: het park is dit jaar schitterend; de waterstanden zijn hoger nu de stuwdam van Diama in gebruik is genomen en als gevolg van een spectaculair herstel van de vegetatie kan men er op dit moment ongeveer 500.000 eenden en 20.000 flamingo's waarnemen, terwijl alle broedgevallen (reigerachtigen, pelikanen, aalscholvers enz.) volmaakt geslaagd zijn. Het is een fantastisch schouwspel en wij hebben veel toeristen").

Zelf heb ik het park een jaar daarvoor bezocht, eind januari '85.

De meeste waterlopen stonden toen al bijna droog, en van de enorme aantallen watervogels was maar een klein deel over. Nietemin heb ik tien dagen lang rondgestruind in het park en er heel wat gezien. Het wordt tijd, dat ik hier nu wat meer over ga vertellen.

Op weg naar Djoudj.

Op uitnodiging van de dienst Nationale Parken kan ik op 23 januari 1985 meereizen met twee Senegalese parkwachters in een eenmotorig vliegtuigje. Wij stijgen op vanaf vliegveld Yoff en laten Dakar spoedig achter ons.

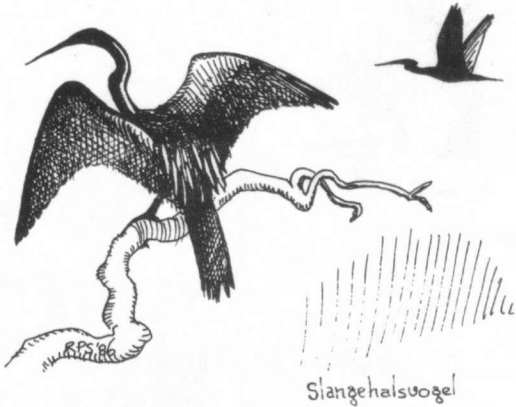
De vlucht gaat langs de kust, het is stralend weer. Duidelijk zijn onder ons verschillende duinmeertjes te zien, die blinken in de zon. Als een gigantische, met reuzenhand getrokken stippellijn tekent zich over de hele kustlengte de bosaanplant af, die aangelegd is om de duinen in stand te houden. De invloed van de Sahel wordt merkbaar; het landschap wordt kaler, vanaf deze hoogte te zien als een verkleuring van groen naar rood.

Als Saint-Louis in zicht komt, draaien we af naar het noordoosten. Uit het niets komt een rode mist opzetten, het volgende moment zitten we midden in een stofstorm. We moeten nu dicht bij de landingsbaan van het park zijn, maar het zicht is zo slecht, dat we uit moeten wijken naar Saint-Louis. Eenmaal geland, en uit het vliegtuig, zien we dat de toestand op de grond niet veel beter is. Eén van mijn metgezellen gaat opbellen naar het park om een auto te laten komen. We wachten gelaten af en drinken onderwijl koffie. Na twee uur is de auto er, een Toyota- terreinwagen. We leggen de vijftig kilometer naar het park in een uur af. Ik maak kennis met de beheerder van Djoudj, een Senegalees die Sara Diouf blijkt te heten, en met de parkopzichters, allemaal Senegalezen. Naar Afrikaans gebruik eet ik die avond mee met het parkpersoneel ten huize van de beheerder. In één van de hutten in het kampement krijg ik gratis onderdak; ik kan kiezen, want ze staan allemaal leeg. Er is niet één toerist.

De volgende morgen ga ik wat uitgebreider met Sara Diouf praten. Hij legt me uit dat de toestand van het park slecht is; zelfs de grotere kreken dreigen uit te drogen, wat normaal gesproken pas in april gebeurt en in goede jaren zelfs nog later.

Het kampement ligt prachtig aan de Gorom, één van de zijrivieren van de Senegal. Sara Diouf laat me de aalscholverkolonie zien op de tegenoverliggende oever; hier aan het water is het moeilijk voorstelbaar dat het park onder droogte lijdt. Het is een schitterend gezicht; twee tot driehonderd aalscholvers op de nesten in mangrove-achtige boompjes, niet hoger dan een meter of twee. Het is nog mooier dan in het Naardermeer, je hebt hier niet eens een schuilhut nodig.

Bonte IJsvogels bidden boven de snelstromende Gorom en vallen lukraak omlaag als ze vis zien; Purperreigers vliegen af en aan, de meeste landen in de moerasbosjes achter de aalscholverkolonie.

Slangehalsvogel

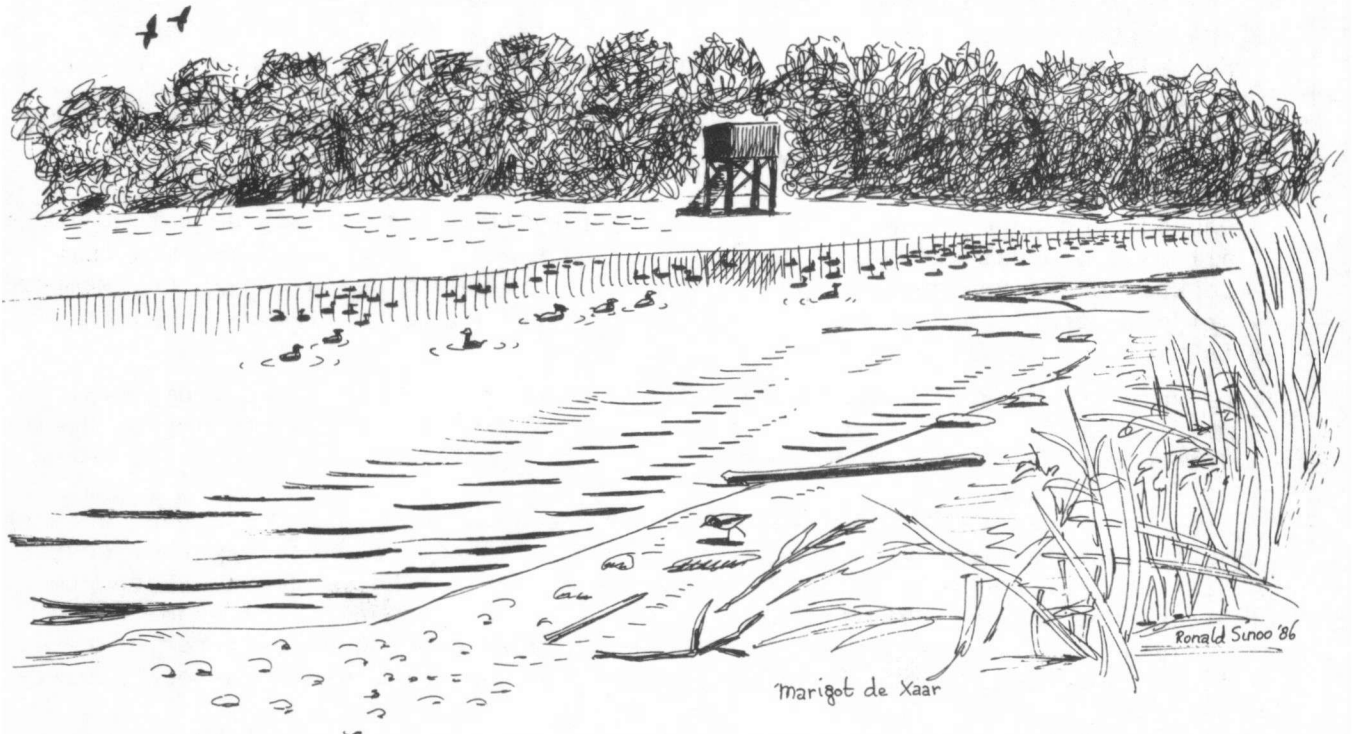
Plotseling ontdek ik op een lage tak boven het water een afwijkende aalscholver; met de kijker erbij blijkt het een Slangehalsvogel te zijn, een hele verrassing. Op de achtergrond zie ik Nimmerzatten voorbij vliegen, en Bruine Kiekendieven. Het is vrij koud, zo 's morgens vroeg. Niet meer dan een graad of twaalf; de uitstraling in de Sahel is 's nachts groot. De lucht is grauw door het fijne stof, dat nog steeds aangeblazen wordt door de gure wind.

Sara Diouf stelt voor, een eindje met de Toyota door het park te rijden; hij wil me een pas gegraven kanaaltje laten zien, wat is aangelegd om de waterhuishouding van Djoudj te regelen, nu de boel op uit-

dragen staat. We hobbelen over de zandwegen, een flinke wolk stof in ons spoor opwaaiend. Struikjes en lage, parasol-achtige bomen bepalen het landschap. Alles ligt onder een laag geel stof. In de verte ontwaar ik een rij donkere bomen, die hoger lijken te zijn dan de andere. Sara zegt, dat de Marigot de "Gaarr" daar stroomt. (Later zie ik op de kaart, dat dit geschreven wordt als Khar, of Xaar; de x wordt uitgesproken als een harde g). Hij legt me uit dat het bewuste kanaaltje vanuit Gorom water in deze marigot (=kreek) laat stromen. Het is een noodgreep om het dieper in het park gelegen Grote Meer niet droog telaten vallen.

Het kanaaltje blijkt een op doorsnede V-vormige goot te zijn, die flink wat water aanvoert. Ik spreek met Sara af, dat ik op eigen gelegenheid terug zal gaan. De Toyota verdwijnt, een stofwolk achter de wielen.

De wind blaast hard over de kreek en er is geen vogel op het water te zien. aan de waterkant staat op hoge poten observatiehut, die ik voor dit moment maar links laat liggen.

marigot de Xaar

Ik besluit het kanaaltje in zuidelijke richting af te lopen tot aan Gorom. Onderweg zie ik wat duiven en twee grielen (een Afrikaanse soort). Bij de Gorom gekomen, tref ik een groepje zandhoenders dat aan de waterkant

zijn dorst lest. Ze vliegen even later klapperend op. Het is hier een leuk plekje en ik besluit een tijdje te blijven. Als ik een kop koffie neem, en in de luwte ga zitten aan de waterkant, merk ik dat het warmer wordt. Terwijl ik mijn dikke trui uittrek, valt me plotseling een roodborstachtig tikken op in de moerasbosjes. Na enige tijd zie ik kleine zangvogeltjes scharrelen tussen de takken. Ze hebben bij de snavel een opvallend wit streepje, dat de wijnrode borst van de bruingrijze rug scheidt. Er blijken verrassend veel van deze Baardgrasmussen in de struiken te zitten. Later blijkt trouwens, dat je deze mediterrane trekvogeltjes overal hoort als je erop gaat letten. Steeds in de struiken aan de waterkant, nooit op de vlakte, valt me op.

Het valt me nu ook op, dat er in deopgedroogde modder een heleboel pootafdrukken staan van hoefdieren en jakhalzen. Mijn aandacht wordt op het zelfde moment getrokken door geritsel in de struiken recht voor me, alsof een vrij zwaar dier zich een weg baant.

Plotseling verschijnt er een wrattenzwijn, dat op een kalm drafje naar het ondiepe water komt, recht op me af. Hij heeft me nog niet gezien, omdat ik stil zit, en nadert argeloos. Op tien meter afstand blijft hij stokstijf staan; hij heeft mij opgemerkt en kijkt me aan. Zonder in paniek te raken draait hij zich om en loopt even kalm weer weg. Ik voel een diepe bevrediging geen storend element te zijn geweest (hoewel het dier zijn dorst nu elders is gaan lessen), wat ik opmaak uit het feit, dat het wrattenzwijn zijn staart niet oprichtte onder het weglopen. Vluchtende beesten doen dit wel.

Voldaan kom ik tegen de middag terug in het kampement. Het eerste, wat ik daar zie, is een troepje wrattenzwijnen, vijf stuks, dat op een sukkeldrafje kalm door het kamp banjert. Op mijn vraag, of dit tamme dieren zijn, wordt door de Senegalezen ontkennend geantwoord. Ze zijn net zo wild als het exemplaar dat ik in het park tegenkwam.

's Middags bekijk ik met Sara Diouf het bescheiden museum, dat tegenover diens kantoor staat.

De wanden hangen vol foto's van watervogels en landschappen; een enkele opgezette vogel zorgt voor wat meer sfeer.

Als ik de foto's met Sara bekijk, krijg ik een idee. Ik stel Sara voor, dat ik een aantal tekeningen van vogels zal maken voor het museum. Dit als dank voor het gastvrij onthaal, dat ik hier heb gekregen.

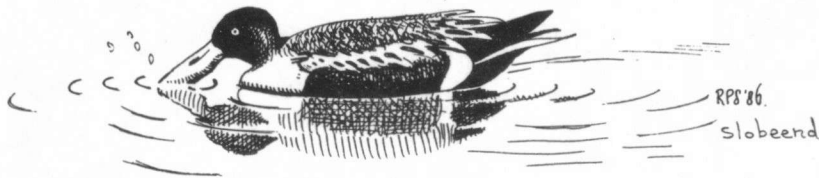
Hij bekijkt de tekeningen, die ik in een map heb meegenomen (omdat ik er eigenlijk nog mee bij de in de buurt van het park wonende auteur van de Vogelgids van West-Afrika, G. Morel, langs wilde gaan) en vindt het meteen een goed idee.

Zo verandert mijn vakantietripje in een veel voldoening schenkende werkvakantie; 's morgens vogels kijken, 's middags tekenen, tegen de avond weer vogels kijken en zwemmen in de Gorom. Elke dag een tekening.

Dezelfde avond ben ik weer present bij de aalscholverkolonie; tegen de schemering komen tientallen Kwakken van heinde en verre aanvliegen en landen in de bosjes vlakbij. De eerste, die ik zie, is een subadult, de tweede een juveniel, de derde een adult. De vogels zijn prachtig zichtbaar als ze in mijn nabijheid neerstrijken, de lange sierpluimen aan de kop wit afstekend tegen de grijze mantel.

Enkele langstaartige nachtzwaluwen spoken plotseling rond boven de rietzoom, geluidloos wendend enkerend op stijve vleugels. Vlakbij zitten twee Bonte IJsvogels te vrijen op een tak; het is een paartje, bij de één zie ik twee borstbanden, bij de ander maar een enkele borstband. Als de nacht op fluwelen voeten komt, en duisternis over de aarde spoelt, gehoorzaam ik en ga, want dit moet zijn wat zij bedoelt.

De volgende morgen brengt een verrassing; Sara heeft een fiets voor me te leen. Terstond peddel ik daar op naar de Marigot de Xaar, het laatste stuk moet ik lopen omdat de zandwegen te mul worden. Omzichtig sluip ik door het struikgewas onder de bomen

naar de waterkant. Dit keer heb ik meer geluk; een grote troep eenden houdt zich op in de kreek. Ik tel rond de zeshonderd Slobeenden en bijna evenveel Pijlstaarten. Op de oever aan de overkant lopen vijf wrattenzwijnen en een jakhals. Ik kruip stilletjes terug en loop ongezien achter de struiken een eindverder langs de kreek. Opnieuw sluipend naar de waterkant (Rambo is er niets bij) tref ik dit maal een troepje Roze Flamingo's en iets verder naar rechts in mijn blikveld een groepje Lepelaars.

Als ik even omhoog kijk denk ik heel even een vliegtuig te zien, maar het is een laagvliegende Pelikaan, een Witte.

Later vliegen er nog enkele over. Dit jaar komen ze waarschijnlijk weer niet tot broeden, bedenk ik spijtig. Een Zwartkruintsjagra kweelt een wondermooi lied boven me in de bomen, en een Rosse waaiersstaart flitst voorbij. Teruglopend naar mijn fiets zie ik een heel grote loopvogel in het veld. Hij gaat op de wieden, en vliegt op een kleine honderd meter voor me langs naar het noorden. In de vogelgids zoekend kan ik hem tenslotte determineren als het mannetje van de Arabische Trap.

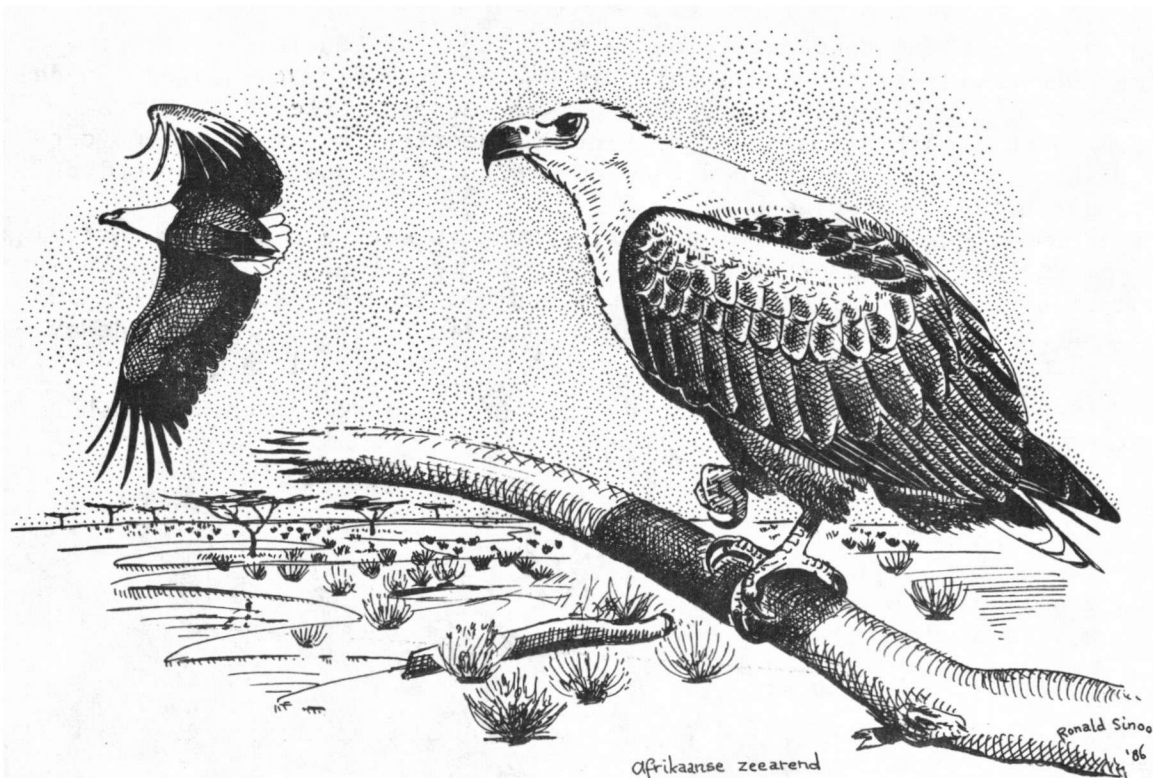
Nog een slag groter dan de Europese Grote Trap is dit één van de grootste vogels in Afrika, die de vliegkunst nog machtig is. Dan lijkt een Roodkopklauwier die langs de weg op een struikje zit, maar bar klein. Het rossige koppie vlamt in het helle zonlicht en de witte schouderplekken blinken fraai in de donkere mantel.

Op de terug weg passeer ik de Gorom via een dam, vlak bij het kampement, en ontdek twee Afrikaanse Zeearenden in een kale boom aan de oever.

Boven het water cirkelt een Visarend, met lange vleugels af en toe biddend op één plek, schuin omlaag duikend, de plons is op deze afstand duidelijk hoorbaar. Tevreden kan ik aan de koffie en de arbeid in het koele restaurant.

Aan het eind van de middag loop ik de Gorom een eindje af naar het oosten. Het kampement beschikt weliswaar over wasplaatsen, maar voor mijn dagelijks bad geef ik de voorkeur aan de rivier boven een donker washok.

Het water is trouwens hetzelfde, de genoeglijke ceremonie laat zich bij de rivier prima combineren met vogels kijken, zeker aan het eind van de middag.

De Gorom is spaarzaam omzoomd met bomen; van enig struikgewas langs de rivier is nauwelijks sprake. De zandvlakten gaan zonder noemenswaardige oeverstruwelen over in het water. Slechts bij een kleine aftakking, die een dood zijarmpje van de Gorom vormt, is sprake van een dicht boomstruweel, maar ook hier weer zonder ondergroei.

Aan de overkant van de twintig meter brede rivier ligt daarentegen wel dichte begroeiing in de vorm van ondergelopen moerasbos; hier ontbreken juist weer de hogere bomen.

Met de rug naar de rivier kijk ik uit over het eindeloze Sahellandschap; de middaghitte zindert over de droge vlakte, en in de verte zie ik door de kijker de trillende contouren van een karavaan kamelen, gehoed door een Peulherder. Lopend langs de Gorom bereik ik de dode zijarm; in het zand staan sporen van een loopvogel, drie tenen zonder achterteen. De afdrucken zijn tien centimeter groot en ik begrijp, dat ze van een Arabische Trap afkomstig moeten zijn. Twee minuten later vliegt er inderdaad zo'n knaap op van achter de bomen. Daarbij valt me op, dat van de lange poten niets te zien is in de vlucht. De gestrekte hals geeft het vliegbeeld een gansachtig aanzien, maar de vogel vliegt als een grote arend, met "vingers" aan de vleugeluiteinden die buigen onder het grote lichaamsgewicht.

Ik zie verder nog een Steppenkiekendief jagen boven de boomtoppen langs de rivier, een duidelijk lichter gekleurde vogel dan de Grauwe Kiekendief, die ook acte de présence geeft. Boven de Gorom scheren Reuzensterren, en Purperreigers en Grote en Kleine Zilverreigers vliegen laag boven het moeras aan de overkant. Op grote hoogte zeilen Witte Pelikanen in kringen op thermiek en troepjes Aalscholvers landen met zovende vlerken op de nesten.

Als ik mijn kleren uittrek om te gaan zwemmen, hoor ik iets verderop aan de waterkant geslobber en geplas. Nieuwsgierig zwem ik er naar toe en zie vijf dromedarissen staan drinken. Later blijkt, dat er kleine troepjes van deze dieren vrij door het park zwerven, wat voor een Nationaal Park eigenlijk niet in de haak is. Ook blijken koeien er in niet onaardige aantallen al grazend een aanslag te doen op de parkvegetatie.

Het enige, wat ze daar tegenoverstellen is mest en een onderkomen voor de Geelsnavelossepijkers, die met vijf of zes exemplaren tegelijk op één koe gaan zitten en huidparasieten zoeken.

Terug in het kampement noteer ik nog een Tjiftjaf en een Vale Spotvogel, en twee Sporenkievit en op de kleine afvalhoop bij de dienstwoningen van de parkwachters. Ook stoot ik een op het parkeerterrein zittende Nachtzwaluw met een lange staart op; als hij iets verder neerstrijkt, kan ik hem voor- zichtig tot op korte afstand naderen. Zijn schutkleur doet hem versmelten met de dorre bladeren op de grond.

Er zijn zowaar enkele toeristen gearriveerd en ik maak een praatje. Het zijn Fransen, die een paar dagen blijven. Ze willen veel vogels zien, en ik vertel ze van mijn eigen bevindingen. Het wordt een geanimeerd gesprek dankzij de gemeenschappelijke interesse. We dineren samen en bomen tot diep in de avond over Djoudj, Senegal, natuur en vogels, geholpen door de rijkelijk vloeiende wijn.

De volgende dag zit ik al vroeg aan de Marigot de Xaar, en behalve Slobeenden en Pijlstaarten zie ik er nu ook heel wat Zomertalingen.

Ze blijven ook hier het liefst in dekking in de oeverbegroeiing en vertonen zich niet bij de andere eenden op open water. Ik noteer nog vier Rietzangers in een struik in het water en weer veel Purperreigers.

Op de terugweg over de dijk merk ik een woestijnlynx op, die

kalm door het veld draaft. Van Sara Diouf hoor ik later, dat ik de derde ben die deze grote kat hier heeft gezien. Zeer tevreden ga ik weer aan het werk.

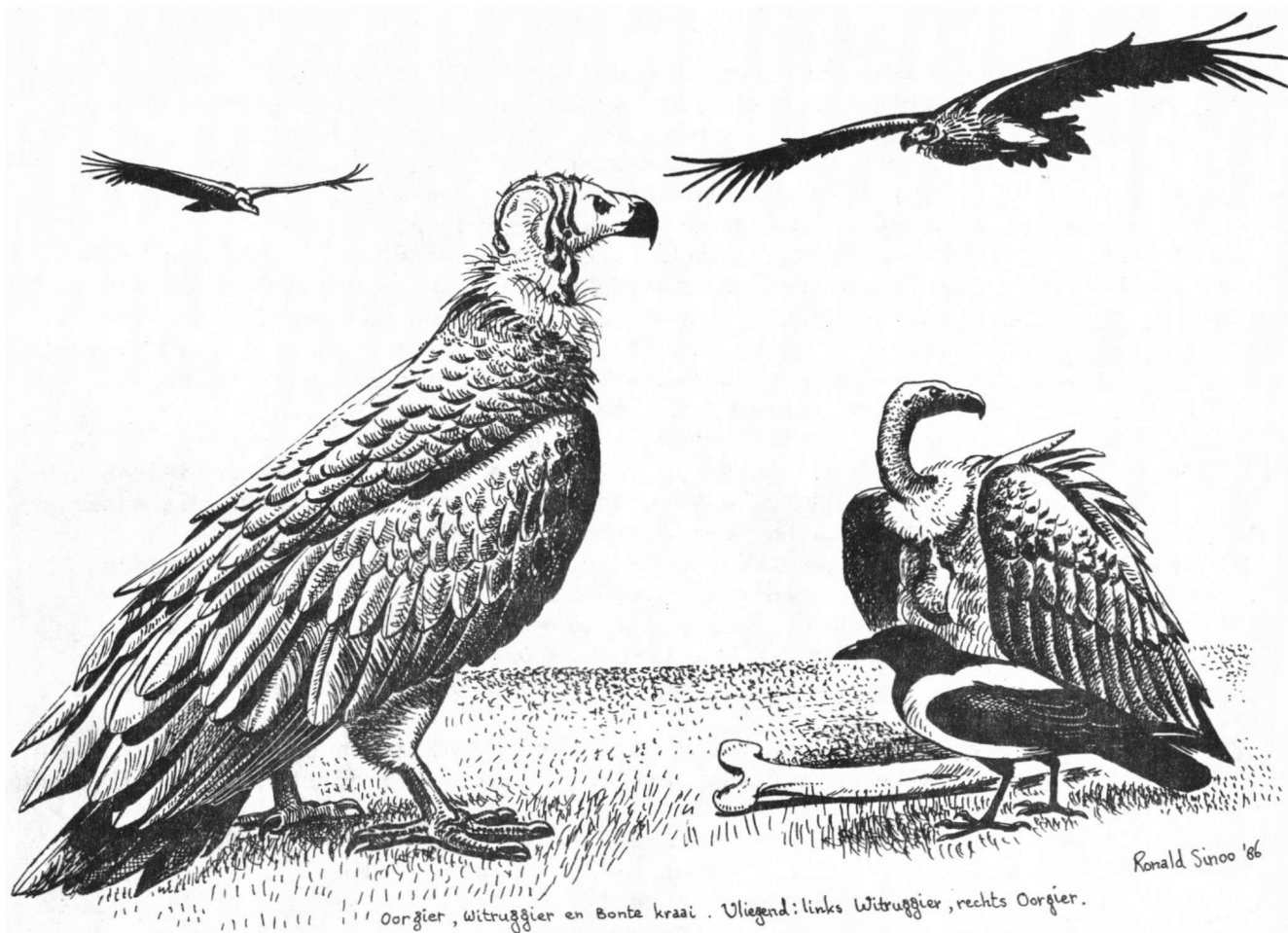

Tot zover deze indruk van Djoudj. Ik heb er tien dagen lang een fantastische tijd gehad en het museum kunnen verrijken met evenveel tekeningen. Ondanks de veel te kleine aantallen watervogels kwam ik ogen tekort en daarbij heb ik nog slechts een klein deel van het park gezien. De totale 16.000 ha. moeten nu, in 1986, weer twee tot drie miljoen vogels herbergen als ik de verhalen van Dupuy mag geloven.

De toekomst van het Parc National des Oiseaux du Djoudj lijkt weer net zo zonnig als het weer in Senegal. Laten we hopen, dat dit reservaat tot in lengten van dagen een veilige, welvarende haven mag zijn voor de miljoenen eenden en steltlopers, zangvogels en diversen, die onze winters te koud vinden. Al zijn ze uit het oog, toch zijn ze in het hart, want wie voelt niet die dankbaarheid als vele hier in het voorjaar toch weer terugkeren?

Ook al zijn dit goede berichten, we mogen niet uit het oog verliezen, dat een groot deel van de Senegalvallei een uiterst onzekere toekomst tegemoet gaat. De 7 miljoen hectaren kunstmatig bevoeide gronden, die zullen ontstaan uit het ambitieuze programma van de O.M.V.S., kunnen belangrijke veranderingen tot gevolg hebben voor de ecosystemen en de daarvan afhankelijke vogelwereld. Zaken als kunstmest en onkruid- en insectenbestrijdingsmiddelen gaan een grote rol spelen en waartoe dat kan leiden weten we, dunkt mij, heel goed uit eigen ervaring. Wij zullen de ontwikkeling scherp moeten volgen en in overleg met de regeringen van de betrokken landen moeten trachten een verstandig beleid mogelijk te maken.

Hier ligt een grote taak voor het Ministerie van Ontwikkelingshulp, dat altijd een lange termijnplanning heeft voorgestaan. Nu dient bewezen te worden, dat men het milieu ernstig neemt in de internationale samenwerking.

Oorgier, Witruggier en Bonte kraai. Vliegend: links Witruggier, rechts Oorgier.

Ter afsluiting toch weer even terugkomend op het vogels kijken: niet alle vogels hebben het moeilijk in de door droogte geteisterde Sahel. Op eerdere tochten heb ik grote aantallen gieren zien eten van de kadavers van koeien en geiten, die vaak zomaar langs de weg liggen. Bijgaande tekening toont twee soorten en een "Bonte Kraai". Vaak zie je hele troepen Witruggieren in het veld, maar de veel grotere Oorgier of Lappengier is zeldzamer. Wat uiterlijk en gedrag betreft lijkt de laatste veel op de Monniksgier, ook de grootte komt overeen. De Bonte Kraai op de tekening geeft een indruk van de grootte als we weten, dat deze Afrikaanse kraaiesoort even groot is als onze eigen Bonte en Zwarte.

Hoe je ook over deze taferelen mag denken, de vogelaar in ons wint het op dat moment en we zijn heimelijk blij, dat er zoveel van die prachtige, fiere roofvogels zijn. Deze stand wordt niet bedreigd.